

Socialutskottets betänkande 2021/22:SoU5

Statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till lag om statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19 och lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen. Syftet med den nya lagen är att tillförsäkra den som drabbas av skada en ersättning som är likvärdig med annan ersättning för godkända skador som orsakas av läkemedel.

Enligt förslaget ska staten betala ersättning för personskada som med övervägande sannolikhet har orsakats av godkänt vaccin mot covid-19 som tillhandahållits i Sverige. Staten ska betala ersättning endast i den mån Läkemiddelsförsäkringen inte betalar försäkringsersättning för skadan. En förutsättning för statens prövning, i de fall vaccinet omfattas av Läkemiddelsförsäkringen, är att skadan har bedömts vara en del av en serieskada. I övrigt föreslås vissa undantag från rätten till ersättning.

Det föreslås vidare att ärendena ska anmälas till Läkemiddelsförsäkringen men handläggas av Kammarkollegiet och att kollegiets beslut ska kunna överklagas till Statens skaderegleringsnämnd. Den statliga ersättningen ska bestämmas i enlighet med skadeståndslagens bestämmelser om ersättning för personskada. Ersättningen får per person inte överstiga 10 miljoner kronor eller 200 prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken.

Den föreslagna lagen innehåller även bestämmelser om preskriptionstider, muntlig förhandling och rätt till regress.

Eftersom det i ärenden enligt lagen kan komma att inhämtas känsliga uppgifter om enskildas personliga förhållanden föreslår regeringen att det införs en ny bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen.

Den nya lagen och lagändringen föreslås träda i kraft den 1 december 2021.

Vidare föreslår utskottet ett tillkännagivande till regeringen. Regeringen avser att göra en översyn av ersättningen till barn för skador som kan uppstå

av vacciner mot covid-19. Utskottet välkomnar en sådan översyn. Enligt utskottet bör regeringen genomföra översynen skyndsamt. Översynen bör påbörjas under det första kvartalet 2022. Utskottets förslag grundas på fyra motionsyrkanden.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden.

I betänkandet finns fem reservationer (SD, V, L).

Behandlade förslag

Proposition 2020/21:221 Statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19.

Nio yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	7
Inledning	7
Regeringens lagförslag	7
Utlandsstationerade	8
Biträde	10
Handläggning	11
Reservationer	15
1. Utlandsstationerade, punkt 2 (SD)	15
2. Utlandsstationerade, punkt 2 (V)	15
3. Biträde, punkt 3 (SD, V)	16
4. Handläggning m.m., punkt 4 (SD, V)	16
5. Ersättningstak, punkt 5 (L)	16
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	18
Propositionen	18
Följdmotionerna	18
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	20

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19,

2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:221 punkterna 1 och 2.

2. Utlandsstationerade

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:412 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 1 och

2021/22:1062 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (V)

3. Biträde

Riksdagen avslår motion

2021/22:412 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 2.

Reservation 3 (SD, V)

4. Handläggning m.m.

Riksdagen avslår motion

2021/22:412 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 4.

Reservation 4 (SD, V)

5. Ersättningstak

Riksdagen avslår motion

2021/22:1008 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 2.

Reservation 5 (L)

6. Översyn av ersättning till barn

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en översyn av ersättning till barn och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2021/22:412 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 3,

2021/22:1008 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 1,

2021/22:1062 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 1 och

2021/22:1066 av Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD).

Stockholm den 26 oktober 2021

På socialutskottets vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Acko Ankarberg Johansson (KD), Kristina Nilsson (S), Camilla Waltersson Grönvall (M), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Hultberg (M), Per Ramhorn (SD), Karin Rågsjö (V), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Lina Nordquist (L), Linda Lindberg (SD), Nicklas Attefjord (MP), Mats Wiking (S), Ulrika Jörgensen (M), Gudrun Brunegård (KD) och Aphram Melki (C).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2020/21:221 Statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19 och nio yrkanden i följdmotioner. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Utskottets överväganden

Inledning

Betänkandet är disponerat så att utskottet inleder med att behandla regeringens lagförslag. Därefter behandlas motioner som innehåller förslag på tillkännagivanden till regeringen.

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19 och lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen. Syftet med den nya lagen är att tillförsäkra den som drabbas av skada en ersättning som är likvärdig med annan ersättning för godkända skador som orsakas av läkemedel.

Propositionen

Regeringen föreslår att det ska införas en ny lag om statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19. Syftet med lagen är att tillförsäkra den som skadas av godkänt vaccin mot covid-19 en ersättning som är likvärdig med annan ersättning för godkända skador som orsakats av läkemedel. Den statliga ersättningen ska betalas i den mån försäkringsgivaren inte betalar full försäkringsersättning. För skador som omfattas av försäkringen ska lagen tillämpas endast om försäkringsgivaren vid sin prövning bedömer att skadan är en del av en serieskada enligt försäkringens villkor, och villkoren i denna del i huvudsak överensstämmer med definitionen av serieskada i lagen. I lagen förklaras uttrycken försäkringen, försäkringsgivaren och serieskada.

Regeringen föreslår att staten ska betala ersättning för personskada som med övervägande sannolikhet har orsakats av godkänt vaccin mot covid-19 som tillhandahållits i Sverige. Vissa undantag från rätten till ersättning från läkemedelsförsäkringen ska gälla även för rätten till statlig ersättning. Den som vill ha ersättning ska enligt regeringens förslag anmäla det till försäkringsgivaren oavsett om vaccinet omfattas av försäkringen eller inte. Om försäkringsgivaren bedömer att en anmälan avser ett godkänt vaccin som inte omfattas av försäkringen ska anmälan överlämnas till Kammarkollegiet, om den som begär ersättning samtycker till det. De närmare reglerna om ersättning enligt läkemedelsförsäkringen finns i ett dokument benämnt Åtagande att utge ersättning för läkemedelsskada (nedan kallat åtagandet).

Den senaste versionen av åtagandet är daterat den 1 januari 2021, se bilaga 4 i propositionen.

Vidare ska ärenden enligt den nya lagen prövas av Kammarkollegiet, efter underrättelse eller överlämning från försäkringsgivaren. Om en anmälan avser ett vaccin som omfattas av försäkringen ska försäkringsgivaren underrätta Kammarkollegiet dels när försäkringsgivaren har tagit emot en anmälan, dels när det står klart att förhållandena är sådana att försäkringsgivaren inte betalar full ersättning. Underrättelse ska dock ske endast om den som begär ersättning samtycker till det. Den statliga ersättningen ska bestämmas i enlighet med skadeståndslagens (1972:207) bestämmelser om ersättning för personskada. Ersättningen, inklusive värdet av en utfästelse om framtida ersättning för inkomstförlust, får per person inte överstiga det högsta av 10 miljoner kronor eller 200 prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. I summan ska det som har betalats av försäkringsgivaren räknas in. Kammarkollegiets beslut ska enligt regeringens förslag kunna överklagas till Statens skaderegleringsnämnd. Nämndens beslut ska inte få överklagas. Sekretess ska gälla i verksamheter enligt den nya lagen för uppgifter om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs. För uppgift i en allmän handling ska sekretessen gälla i högst 70 år.

Avslutningsvis föreslår regeringen att den nya lagen och ändringen i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska träda i kraft den 1 december 2021. Lagen ska tillämpas även på skador som har inträffat före ikraftträdandet.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion som går emot att riksdagen nu antar regeringens lagförslag. Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta regeringens lagförslag.

Utlandsstationerade

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utlandsstationerade.
Jämför reservation 1 (SD) och 2 (V).

Propositionen

Staten ska, som tidigare framgått, enligt regeringens förslag betala ersättning för personskada som med övervägande sannolikhet har orsakats av godkänt vaccin mot covid-19 som tillhandahållits i Sverige. Enligt förslaget ska den som har drabbats av personskada orsakad av vaccin mot covid-19 tillförsäkras ersättning från staten när vaccinet inte omfattas av läkemedelsförsäkringen

eller en ansvarsbegränsning i försäkringens åtagande hindrar att ersättning betalas ut.

Av § 1 i åtagandet framgår att en förutsättning för ersättning är att det aktuella läkemedlet tillhandahållits till en slutkund i Sverige. Det innebär enligt kommentaren i åtagandet att vaccinet ska ha tillhandahållits för den svenska marknaden. Samma begränsning ska gälla enligt den föreslagna lagen. Vaccinet ska alltså ha tillhandahållits i Sverige. Den som fått vaccin inom ramen för hälso- och sjukvård som bedrivs i något annat land än Sverige ska inte kunna ansöka om ersättning enligt förslaget. Regeringen bedömer att det inte är lämpligt att genom den föreslagna lagen reglera en särlösning för statlig ersättning för skador orsakade av vaccin mot covid-19 som gäller gruppen statligt anställda som befinner sig utomlands. Regeringen bedömer vidare att frågan om utlandsstationerade som får erbjudande om vaccin bör hanteras inom ramen för statens arbetsgivaransvar.

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:1062 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att samtliga utlandsstationerade med familj som vaccinerats ska omfattas av ersättningsskyddet oavsett om arbetsgivaren har träffat en särskild överenskommelse med Kammarkollegiet eller inte.

I kommittémotion 2021/22:412 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen i lagstiftningen bör inkludera personer som är anställda av svenska staten och som har vaccinerats i utlandet under utlandstjänstgöring med ett vaccin som vid tidpunkten för vaccinering var godkänt för bruk i Sverige som tillgängliga för ersättning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att den som fått vaccin inom ramen för hälso- och sjukvård som bedrivs i något annat land än Sverige inte ska kunna ansöka om ersättning enligt förslaget. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det inte är lämpligt att genom den föreslagna lagen reglera en särlösning för statlig ersättning för skador orsakade av vaccin mot covid-19 som gäller gruppen statligt anställda som befinner sig utomlands. Utskottet instämmer vidare i regeringens bedömning att frågan om utlandsstationerade som får erbjudande om vaccin bör hanteras inom ramen för statens arbetsgivaransvar. Utskottet vill emellertid betona att detta är en angelägen fråga och att utskottet kommer att följa den noga. Riksdagen bör för närvarande inte ta något initiativ och motionsyrkandena bör därför avslås.

Biträde

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om biträde.
Jämför reservation 3 (SD, V).

Propositionen

Som redovisats ovan framgår det av regeringens förslag att ärenden enligt den nya lagen ska prövas av Kammarkollegiet, efter underrättelse eller överlämning från försäkringsgivaren.

Av propositionen framgår vidare att det finns situationer när det kan uppstå motstridiga intressen mellan barn och föräldrar och där barnet behöver företrädas av någon annan. Det har dock enligt regeringen inte funnits skäl att inom ramen för den föreslagna lagen särskilt ta hänsyn till sådana omständigheter och införa en reglering utöver de regler som finns generellt vad gäller frågan om ställföreträdarskap, se exempelvis föräldrabalken. Regeringen anser därmed att det inte finns behov av att i den föreslagna lagen reglera möjlighet till biträde som kan bistå barnet i ansökningsförfarandet. Det bör dock enligt regeringen noteras att en förälders potentiella försummelse att anmäla en skada inte bör påverka barnets rätt att rikta ersättningsanspråk enligt den föreslagna lagen.

Motionen

I kommittémotion 2021/22:412 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att lagen ska bekräfta minderårigas rätt till rättsligt ombud i händelse av intressekonflikt med vårdnadshavare för att kunna framställa krav på ersättning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det finns situationer när det kan uppstå motstridiga intressen mellan barn och föräldrar och där barnet behöver företrädas av någon annan. Utskottet instämmer dock i regeringens bedömning att det inte finns behov av att i den föreslagna lagen reglera möjlighet till biträde som kan bistå barnet i ansökningsförfarandet. Motionsyrkandet bör därför avslås.

Handläggning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en översyn av ersättning till barn och tillkännager detta för regeringen. Riksdagen avslår motionsyrkanden om handläggning m.m. och ersättningstak.

Jämför reservation 4 (SD, V) och 5 (L).

Propositionen

Som tidigare framgått föreslår regeringen att den statliga ersättningen ska bestämmas i enlighet med skadeståndslagens bestämmelser om ersättning för personskada. Ersättningen, inklusive värdet av en utfästelse om framtida ersättning för inkomstförlust, får per person inte överstiga det högsta av 10 miljoner kronor eller 200 prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. I summan ska det som har betalats av försäkringsgivaren räknas in.

I propositionen föreslås att den enskilde ska kunna överklaga Kammarkollegiets beslut till Statens skaderegleringsnämnd vad avser bedömningar enligt den föreslagna lagen. Vidare framgår att den enskilde ska kunna få ersättning för kostnader för sin inställelse hos nämnden. När det gäller frågan om behov av ombud vid den aktuella processen kan dock enligt regeringen konstateras att nämnden har att iaktta förvaltningslagen (2017:900) vid sin handläggning. Att rätt till ersättning för ombudskostnader inte finns hos Kammarkollegiet är i linje med vad som normalt gäller i fråga om andra former av prövning av statliga förmåner. När det gäller handläggning av ärenden hos en myndighet har myndigheten ett långtgående service- och utredningsansvar. Enligt 6 § förvaltningslagen ska en myndighet lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Enligt 23 § förvaltningslagen ska en myndighet se till att ett ärende blir utrett i den omfattning som dess beskaffenhet kräver. Mot bakgrund av detta utredningsansvar finns enligt regeringen inte anledning att införa någon rätt till ersättning för ombudskostnader inför nämndens beslut.

Regeringen delar remissinstansernas bedömning att det bör finnas ett fullgott skydd för skador orsakade av vaccin mot covid-19. Denna fråga är av särskild vikt vad gäller personer som drabbas av skada i unga år eftersom den drabbade i allvarliga fall kan få en sådan sjukdom som kan innebära svårigheter för skolgång och arbete och en påtaglig försämring av livskvaliteten i övrigt. Frågan om ersättningstaket har tidigare behandlats i samband med den statliga ersättningen till personer som insjuknat i narkolepsi efter pandemivaccinering och redogörs för i förarbeten till den lagen (prop. 2015/16:137 s. 33–35). I likhet med den lagen har regeringen inom ramen för det nuvarande lagförslaget bedömt att det inte är lämpligt att frånga den princip

som bör gälla för individuell ersättning, dvs. att lika fall ska behandlas lika. Syftet med den statliga ersättningen är att täcka upp de delar som inte ersätts ur läkemedelsförsäkringen. Det statliga åtagandet enligt den nu föreslagna lagen är ett komplement till läkemedelsförsäkringen som är en privat försäkring och där ersättning bestäms enligt försäkringens egna villkor. Av propositionen framgår att det framför allt är ur läkemedelsförsäkringen som skador orsakade av läkemedel ersätts i Sverige, både sådana som orsakas av vacciner och av andra läkemedel. Den statliga ersättningen ska därmed ses mot bakgrund av läkemedelsförsäkringens individuella tak som uppgår till det högsta av 10 miljoner kronor eller 200 prisbasbelopp enligt 2 kap. 7 § socialförsäkringsbalken per person, samt jämföras med den ersättning som betalas ut för skador som uppstår i samband med hälso- och sjukvård i Sverige. Av 10 § patientskadlagen (1996:799) framgår att patientskadeersättning lämnas för varje skadad patient, för varje skadehändelse, med högst 200 gånger prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. Prisbasbeloppet uppgick 2021 till 47 600 kronor. Det maximala individuella ersättningstaket för vårdskador uppgår därmed till 9 520 000 kronor för 2021. Läkemedelsförsäkringens och följaktligen även den statliga ersättningens individuella tak om 10 miljoner kronor eller 200 prisbasbelopp för skador orsakade av vaccin mot covid-19 är därmed likvärdiga med de ersättningar som i övrigt gäller för skador orsakade av läkemedel enligt läkemedelsförsäkringen eller vårdskador inom hälso- och sjukvården. En remissinstans invänder mot jämförelsen med ersättningar för vårdskador eftersom hälso- och sjukvården anlitas av sjuka personer i syfte att lindra eller bota sjukdomen och ersättningstak då kan vara befogat. Enligt regeringen väcker remissinstansen en fråga som delvis är av etisk karaktär och där en mer noggrann analys behöver göras för att kunna motivera differentiering bland olika skador. Att vården är säker är en grundsten i hälso- och sjukvården, oavsett om det handlar om vaccinationer eller vårdåtgärder som vidtas i sjukdomsbehandlande syfte. Både vårdskador och skador på grund av läkemedel vid vaccination kan innebära ett livslångt lidande för enskilda.

Inom ramen för nuvarande lagförslag finns enligt regeringens mening inte tillräcklig grund för att motivera att den ersättning som ska lämnas för skador enligt den föreslagna lagen ska vara högre än skador inom andra jämförbara situationer och på så sätt göra avsteg från principen om likvärdig ersättning. Å andra sidan är den individuella ersättningen till barn som drabbas av skador till följd av vaccinering mot covid-19 av sådan vikt att nivån för maxbeloppet bör ses över. Regeringen avser därför att återkomma till frågan och göra en översyn av ersättningen till barn för skador som kan uppstå av sådana vacciner.

Motionerna

Handläggning m.m.

I kommittémotion 2021/22:412 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda frågan om ett förenklat

handläggningsförfarande, särskild ersättning för ombudskostnader i samband med överklagande eller andra åtgärder för att underlätta för den enskilde att tillgodose sina rättigheter.

Ersättningstak

I kommittémotion 2021/22:1008 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om ersättningstaket för vårdskada jämfört med ersättningstaket vid skada orsakad i samband med vaccinering. Motionärerna anför att en remissinstans tar upp frågan om att ersättningar för vaccinskador inte med nödvändighet bör ha samma ersättningstak som ersättningar utformade för vårdskador och sjukdomsbehandlande läkemedel eftersom hälso- och sjukvården anlitas av sjuka personer i syfte att lindra eller bota sjukdom. Motionärerna anser att regeringen bör analysera och överväga denna fråga.

Översyn av ersättning till barn

I kommittémotion 2021/22:1062 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att avvisa lagförslagets ersättningstak när det gäller barn och unga.

I kommittémotion 2021/22:412 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör justera lagen på ett sådant sätt att minderårigas ringa ålder särskilt beaktas vid beslut om ersättningsnivå.

I kommittémotion 2021/22:1066 av Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD) föreslås ett tillkännagivande om en skyndsam översyn av ersättningsbelopp för barn. Motionärerna anser att översynen bör starta under det första kvartalet 2022.

I kommittémotion 2021/22:1008 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19 när skadan drabbat barn. Motionärerna anför att regeringen avser att göra en översyn av ersättningen till barn för skador som kan uppstå av sådana vacciner. Motionärerna anser att en sådan översyn bör genomföras nogsamt och skyndsamt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att det i propositionen föreslås att den enskilde ska kunna överklaga Kammarkollegiets beslut till Statens skaderegleringsnämnd vad avser bedömningar enligt den föreslagna lagen. Vidare framgår att den enskilde ska kunna få ersättning för kostnader för sin inställelse hos nämnden. När det gäller frågan om behov av ombud vid den aktuella processen kan dock enligt regeringen konstateras att nämnden har att iaktta förvaltningslagen vid sin handläggning. När det gäller handläggning av ärenden hos en myndighet har myndigheten ett långtgående service- och utredningsansvar. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det mot

bakgrund av detta utredningsansvar inte finns anledning att införa någon rätt till ersättning för ombudskostnader inför nämndens beslut. Riksdagen bör enligt utskottet inte ta något initiativ i frågan om handläggning, och därför bör motion 2021/22:412 (V) yrkande 4 avslås.

Ett motionsyrkande tar upp frågan om ersättningstak. Utskottet konstaterar inledningsvis att läkemedelsförsäkringens och följaktligen även den statliga ersättningens individuella tak om 10 miljoner kronor eller 200 prisbasbelopp för skador orsakade av vaccin mot covid-19 är likvärdiga med de ersättningar som i övrigt gäller för skador orsakade av läkemedel enligt läkemedelsförsäkringen eller vårdskador inom hälso- och sjukvården. Enligt regeringen behöver en mer noggrann analys göras för att kunna motivera differentiering bland olika skador. Utskottet instämmer i denna bedömning. Mot denna bakgrund bör även motion 2021/22:1008 (L) yrkande 2 avslås.

När det gäller frågan om en översyn av ersättning till barn konstaterar utskottet att det inom ramen för nuvarande lagförslag enligt regeringens mening inte finns tillräcklig grund för att motivera att den ersättning som ska lämnas för skador enligt den föreslagna lagen ska vara högre än skador inom andra jämförbara situationer och på så sätt göra avsteg från principen om likvärdig ersättning. Å andra sidan är den individuella ersättningen till barn som drabbas av skador till följd av vaccinering mot covid-19 av sådan vikt att nivån för maxbeloppet enligt regeringen bör ses över. Regeringen avser därför att återkomma till frågan och göra en översyn av ersättningen till barn för skador som kan uppstå av sådana vacciner. Utskottet välkomnar en sådan översyn. Enligt utskottet bör regeringen genomföra översynen skyndsamt. Översynen bör påbörjas under det första kvartalet 2022. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Motionerna 2021/22:412 (V) yrkande 3, 2021/22:1008 (L) yrkande 1, 2021/22:1062 (SD) yrkande 1 och 2021/22:1066 (KD) bör därför bifallas delvis.

Reservationer

1. Utlandsstationerade, punkt 2 (SD)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:1062 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 2 och
bifaller delvis motion
2021/22:412 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 1.

Vi anser att samtliga utlandsstationerade med familj som vaccinerats ska omfattas av ersättningskyddet oavsett om arbetsgivaren har träffat en särskild överenskommelse med Kammarkollegiet eller inte. Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med detta.

2. Utlandsstationerade, punkt 2 (V)

av Karin Rågsjö (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:412 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 1 och
bifaller delvis motion
2021/22:1062 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att regeringen i lagstiftningen bör inkludera personer som är anställda av svenska staten och som har vaccinerats i utlandet under utlandstjänstgöring med ett vaccin som vid tidpunkten för vaccinering var godkänt för bruk i Sverige som tillgängliga för ersättning. Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med detta.

3. **Biträde, punkt 3 (SD, V)**

av Per Ramhorn (SD), Karin Rågsjö (V), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:412 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 2.

Vi anser att lagen ska bekräfta minderårigas rätt till rättsligt ombud i händelse av intressekonflikt med vårdnadshavare för att kunna framställa krav på ersättning. Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med detta.

4. **Handläggning m.m., punkt 4 (SD, V)**

av Per Ramhorn (SD), Karin Rågsjö (V), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:412 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör utreda frågan om ett förenklat handläggningsförfarande, särskild ersättning för ombudskostnader i samband med överklagande eller andra åtgärder för att underlätta för den enskilde att tillgodose sina rättigheter. Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med detta.

5. **Ersättningstak, punkt 5 (L)**

av Lina Nordquist (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:1008 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att regeringen bör analysera och överväga frågan om ersättningstaket för vårdskada jämfört med ersättningstaket vid skada orsakad i samband med vaccinering. En remissinstans tar upp frågan om att ersättningar för vaccinskador inte med nödvändighet bör ha samma ersättningstak som ersättningar utformade för vårdskador och sjukdomsbehandlande läkemedel eftersom hälso- och sjukvården anlitas av sjuka personer i syfte att lindra eller bota sjukdom. Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med detta.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2020/21:221 Statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Följdmotionerna

2021/22:412 av Karin Rågsjö m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i lagstiftningen bör inkludera personer som är anställda av svenska staten och som har vaccinerats i utlandet under utlandstjänstgöring med ett vaccin som vid tidpunkten för vaccinering var godkänt för bruk i Sverige som tillgängliga för ersättning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen ska bekräfta minderårigas rätt till rättsligt ombud i händelse av intressekonflikt med vårdnadshavare för att kunna framställa krav på ersättning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör justera lagen på ett sådant sätt att minderårigas ringa ålder särskilt beaktas vid beslut om ersättningsnivå och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda frågan om ett förenklat handlägningsförfarande, särskild ersättning för ombudskostnader i samband med överklagande eller andra åtgärder för att underlätta för den enskilde att tillgodose sina rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1008 av Lina Nordquist m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19 när skadan drabbat barn och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ersättningstaket för vårdskada jämfört med ersättningstaket vid skada

orsakad i samband med vaccinering och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1062 av Per Ramhorn m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avvisa lagförslagets ersättningstak när det gäller barn och unga och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samtliga utlandsstationerade med familj som vaccinerats ska omfattas av ersättningsskyddet oavsett om arbetsgivaren har träffat en särskild överenskommelse med Kammarkollegiet eller inte och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1066 av Acko Ankarberg Johansson m.fl. (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en skyndsam översyn av ersättningsbelopp för barn och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens innehåll och syfte

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om statlig ersättning för personskada orsakad av godkänt vaccin mot covid-19. Syftet med lagen är att tillförsäkra den som har drabbats av sådan skada en ersättning som är likvärdig med annan ersättning för godkända skador som orsakas av läkemedel.

Uttryck i lagen

2 § I denna lag avses med

- *försäkringen*: läkemedelsförsäkringen,
- *försäkringsgivaren*: Svenska Läkemedelsförsäkringen AB,
- *serieskada*: skador som tillfogas flera personer till följd av samma slags skadebringande egenskap hos ett eller flera godkända vaccin mot covid-19, om vaccinet har avregistrerats eller dess användande begränsats till följd av skadeverkningarna, eller skadeverkningen har orsakats av tillverkningsfel.

Lagens förhållande till försäkringen

3 § Staten ska betala ersättning enligt denna lag endast i den mån försäkringsgivaren inte betalar full försäkringsersättning för skadan.

För skador som omfattas av försäkringen ska lagen tillämpas endast om

1. försäkringsgivaren vid sin prövning har bedömt att skadan är en del av en serieskada enligt försäkringens villkor, och
2. villkoren i denna del i huvudsak överensstämmer med definitionen i 2 §.

Förutsättningar för ersättning

4 § Staten betalar ersättning enligt denna lag för personskada som med övervägande sannolikhet har orsakats av godkänt vaccin mot covid-19 som tillhandahållits i Sverige.

5 § Ersättning betalas endast om skadan står i missförhållande till den förväntade nyttan av vaccineringen samt till sin art eller svårhetsgrad är sådan att den inte rimligen kunnat förutses.

6 § Ersättning enligt denna lag betalas inte för skada om

1. skadan beror på utebliven eller nedsatt effekt hos vaccinet,
2. skadan med övervägande sannolikhet har orsakats av att vaccinet har ordinerats eller lämnats ut i strid med föreskrifter eller anvisningar, eller
3. vaccinet som har orsakat skadan inte har ordinerats till den skadade av en behörig person, och den skadade kände till eller borde ha känt till det.

7 § Ersättning enligt denna lag betalas inte heller om rätten till ersättning från försäkringsgivaren har gått förlorad på grund av att den som begär ersättning

1. har inlett en rättegång eller fortsatt en redan inledd rättegång vid domstol om ersättning mot läkemedelsföretaget efter att ha tagit del av försäkringsgivarens beslut om rätt till ersättning för skadan,
2. inte har överlåtit sin rätt till skadestånd till försäkringsgivaren inom sex månader efter att ha tagit del av försäkringsgivarens beslut om ersättning och uppgift om överlåtelseskyldigheten,
3. inte har accepterat försäkringsgivarens beslut om ersättning inom sex månader efter att ha tagit del av beslutet och av uppgift om vad som ska iakttas eller inom samma tid har begärt utlåtande av Läkemedels-skadenämnden, eller
4. inte har accepterat försäkringsgivarens beslut om ersättning efter Läkemedelsskadenämndens utlåtande inom sex månader efter att ha tagit del av beslutet och av uppgift om vad som ska iakttas eller inom samma tid har väckt talan i domstol mot försäkringsgivaren.

Anmälan och begäran om omprövning

8 § Den som vill ha ersättning enligt denna lag ska, oavsett om vaccinet omfattas av försäkringen eller inte, anmäla sin skada till försäkringsgivaren inom tio år från tidpunkten för vaccineringen. Om den skadelidande begär omprövning enligt 5 kap. 5 § skadeståndslagen (1972:207) får dock anspråket framföras inom tre år från att det förhållande som ligger till grund för omprövningsyrkandet uppkom.

Om försäkringsgivaren bedömer att en anmälan avser ett godkänt vaccin mot covid-19 som inte omfattas av försäkringen ska anmälan överlämnas till Kammarkollegiet, om den som begär ersättning samtycker till det. Anmälan ska i så fall anses ha kommit in till Kammarkollegiet samma dag som den kom in till försäkringsgivaren.

9 § Om det finns synnerliga skäl, får den skadelidande anmäla sin skada eller begära omprövning även efter den tid som anges i 8 § första stycket. Vid bedömningen av om det finns synnerliga skäl ska det särskilt beaktas om den skadelidande har varit förhindrad att göra anmälan i tid.

10 § Om anmälan eller begäran om omprövning inte görs inom de tidsfrister som anges i 8 § och det inte finns synnerliga skäl för en senare anmälan eller begäran om omprövning enligt 9 §, går rätten till ersättning förlorad.

Prövning av ärenden

11 § Ärenden enligt denna lag prövas av Kammarkollegiet, efter underrättelse eller överlämning från försäkringsgivaren.

Om en anmälan avser ett vaccin mot covid-19 som omfattas av försäkringen, ska försäkringsgivaren underrätta Kammarkollegiet dels när försäkringsgivaren har tagit emot en anmälan, dels när det står klart att förhållandena är sådana att försäkringsgivaren inte betalar full ersättning. Underrättelse ska dock ske endast om den som begär ersättning samtycker till det.

Ersättning

12 § Ersättning enligt denna lag bestäms enligt 5 kap. 1–5 §§ och 6 kap. 3 § skadeståndslagen (1972:207).

Ersättningen, inklusive värdet av en utfästelse om framtida ersättning för inkomstförlust, får per person inte överstiga det högsta av 10 miljoner kronor eller 200 prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. I summan ingår det som har betalats av försäkringsgivaren.

Överklagande

13 § Kammarkollegiets beslut enligt denna lag får överklagas till Statens skaderegleringsnämnd.

14 § När Statens skaderegleringsnämnd prövar ärenden enligt denna lag, ska nämndens ordförande vara eller ha varit ordinarie domare.

Nämndens beslut får inte överklagas.

Muntlig förhandling

15 § Statens skaderegleringsnämnd ska hålla muntlig förhandling, om klaganden begär det och det inte är uppenbart obehövligt.

16 § En muntlig förhandling enligt 15 § ska vara offentlig.

Ordföranden får vid förhandlingen besluta att den ska hållas inom stängda dörrar om

1. det kan antas att det vid en förhandling kommer att lämnas någon uppgift för vilken det hos nämnden gäller sekretess som avses i 25 kap. 17 f § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), eller

2. klaganden är under femton år eller lider av en psykisk störning.

17 § Nämnden får besluta om förhör med vittnen och sakkunniga. Ett sådant förhör äger rum vid muntlig förhandling och får hållas under ed.

I fråga om förhör med vittnen gäller 36 kap. 1, 2, 4–6 och 9 §§, 10 § första och tredje styckena samt 11–18 §§ rättegångsbalken i tillämpliga delar.

I fråga om förhör med sakkunniga gäller 36 kap. 9 § andra stycket, 15 och 18 §§ och 40 kap. 9 och 10 §§ rättegångsbalken i tillämpliga delar.

18 § Klaganden, vittnen och sakkunniga får delta i muntlig förhandling genom ljudöverföring eller ljud- och bildöverföring under samma förutskattningar som gäller enligt 5 kap. 10 § rättegångsbalken.

19 § En klagande som har inställt sig till en muntlig förhandling får av nämnden beviljas ersättning av allmänna medel för kostnader för resa och uppehälle i samband med klagandens inställelse, om nämnden bedömer att sådana kostnader skäligen bör ersättas. Vittnen och sakkunniga har rätt till ersättning av allmänna medel för kostnader för sin inställelse.

Nämnden får bevilja förskott på ersättning för resa och uppehälle.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela ytterligare föreskrifter om ersättning och förskott.

Regress

20 § Om staten betalar ersättning till den skadelidande, övertar staten den rätt till ersättning intill det betalade beloppet som den skadelidande kan ha mot försäkringsgivaren.

Förbud mot överlåtelse

21 § Anspråk på ersättning enligt denna lag får inte överlätas innan ersättningen är tillgänglig för lyftning.

Undantag från utmätning

22 § Anspråk på ersättning enligt denna lag får inte utmätas för en skuld som den skadelidande har. Livräntebelopp får dock utmätas enligt 7 kap. utskökningsbalken.

I fråga om förbud mot utmätning sedan ersättning har betalats ut tillämpas 5 kap. 7 § andra stycket utskökningsbalken.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 december 2021.
 2. Lagen tillämpas även på skador som har inträffat före ikraftträdandet.
 3. Försäkringsgivaren ska snarast efter ikraftträdandet underrätta Kammarkollegiet om anmälningar som omfattas av lagen och som försäkringsgivaren har tagit emot före ikraftträdandet, om den som begär ersättning samtycker till det.

2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att det i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska införas en ny paragraf, 25 kap. 17 f §, och närmast före 25 kap. 17 f § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 kap.

Statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19

17 f §

Sekretess gäller i verksamhet enligt lagen (2021:000) om statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19 för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2021.